

A gazdasági válság hatása az oktatásra

Nézőpontok az Amerikai Egyesült Államokból

Hogyan hat(ott) a gazdasági válság az amerikai közoktatásra? Milyen változások érezhetők egy átlagos amerikai iskolában? Hogyan változott a költség és a közhangulat? Mi lesz a kisebbségi csoportok, a „másodlagos” tárgyak (rajz, ének-zene), könyvtári gyűjtemények, a taneszközök és a szakmai továbbképzések sorsa egy megvonásokkal terhes tanévben, korban? Ezekre a kérdésekre kerestünk választ Houston környéki közoktatási intézményeket vezető, ott tanító, dolgozó kollégákkal készített interjúink során. Egy multikulturális oktatásra specializálódott egyetemi docens, két iskolakönyvtáros-tanárképző adjunktus, egy körzeti főfelügyelő, egy iskolaigazgató, egy körzeti informatikus és egy körzeti oktatási szakértő perspektívájából olvashatunk tanulságos megjegyzéseket, hozzászólásokat, praktikus tanácsokat a válság kezelésére.

HELYZETKÉP AZ AMERIKAI KÖZOKTATÁSRÓL

FELVÉGI EMESE olvasáskutató – KATHRYN I. MATTHEW, a pedagógiai tanszék professzora (University of Houston – Clear Lake)

Az Amerikai Egyesült Államok 14 000 iskolakörzetében jelenleg nagyjából 56 millió általános és középiskolás diák tanul. Az Oktatási Minisztérium alap költségvetése a 2010-es esztendőre 63,7 milliárd dollár, további 96,8 milliárd dollárral megtoldva a 2009-es Amerikai Újjáépítési és Befektetési Törvény alapján.¹ Az országos költségvetési támogatáson kívül az egyes államok oktatási bizottságai,² továbbá a megyei iskolakörzetek és a helyi adók is hozzájárulnak az oktatásfinanszírozáshoz. A központi támogatás ellenére a közoktatás-irányítás elsősorban államon belüli kérdés, a többforrású finanszírozás és ellenőrzés még a rendszert belülről szemlélve is kaotikusnak tűnhet az országos, állami, megyei, körzeti és iskolai szinteket figyelembe véve.

Az oktatás tartalmát a helyi tanterv szabja meg, az amerikai közoktatás érdekes vonzata azonban, hogy a tantervileg – a minisztériumi dokumentumokban is – hangsúlyozottan decentralizált rendszert igen szigorú országos és állami irányelvek határozzák meg. Az egyes államok és az iskolakörzetek tantervének alapja az országos No Child Left Behind³ (NCLB).

1 Az adatok forrása és további költségvetési részletek: <http://bit.ly/f1obudget>

2 Az egyes államok oktatási bizottságainak listája: <http://bit.ly/edboards>

3 A No Child Left Behind részletei: <http://ed.gov/nclb/>

A többszintűség miatt léteznek az általános érvényű országos programok és sztenderdek, ugyanakkor minden egyes állam oktatási bizottságának finanszírozási rendszere saját (és sajátos) minőségbiztosítási rendszert teremt. Az államon belüli minőségbiztosítási rendszerek felelnek a mérési eredmények, a beiskolázás, az iskolaelhagyás stb. adatainak a követéséért, amelyek alapján minden évben rangsorolják az intézményeket.

Az oktatási intézmények az általános iskola (bölcsoédétől az ötödik osztályig – elementary school), alsó középfok (6–8. évfolyam – middle school) és felső középfok (9–12. évfolyam – high school) struktúrát követik. Az egyes iskolakörzetek a szinteket évfolyamonként is bonthatják a helyi igényeknek megfelelően, így például előfordulhat, hogy egy körzeten belül az óvodától kezdődően az általános iskola negyedik osztályáig egy nagyobb iskolába járnak a tanulók, majd az 5–6., 7–8. stb. évfolyamokon kisebb intézményekben, más helyszínen tanulnak. Az NCLB értelmében az adminisztráció dolga a négy tanulópopuláció (fehér, spanyol ajkú, afroamerikai, hátrányos helyzetűek) követése. Államonként változhat, mely évfolyamokon pontosan mely tárgyakban mérik a tanulói teljesítményt, többnyire a következő a mérések menete: 3–11. évfolyamig matematika és olvasás/anyanyelv tárgyból mindig, továbbá 4. és 7. évfolyamon fogalmazásból, 5., 7., 10. és 11. osztályban pedig természettudományból és társadalomtudományokból⁴.

A kisebbségi csoportok közül a hátrányos helyzetű családok gyermekeit érintő rendelkezésekről olvashattuk talán a legkevesebbet Magyarországon. A számadatok az amerikai oktatási rendszerről élő hangzatos mítoszok ismeretében igencsak meglepőek: a 2006/07-es tanévben több mint 17 millió tanulót szolgált ki az úgynevezett „Title I”, a hátrányos helyzetű családok gyermekeit támogató program. Az oktatási törvény „Title I” rendelete⁵ szabályozza az iskolakörzetek finanszírozását a hátrányos helyzetű tanulók százalékos arányának megfelelően. Egy iskola „Title I” lehet, ha a tanulók több mint 40%-a alacsony jövedelmű családból származik. A rendelet az óvodáktól a felső középfok végéig hatályos, a segély iskolán belüli programokra történő elosztása szigorú állami szabályozás alatt áll. Az ilyen iskolai programok között találjuk az Országos Iskolai Ebéd Programot (National School Lunch Program – NSLP⁶), amely a közoktatási intézményeket, nonprofit magániskolákat és helyi napközi intézményeket támogatja csökkentett árú vagy ingyenes ebéd biztosításával. A tanidő alatti étkeztetés mellett a minisztérium nyári táborokat és más iskolán kívüli programokat is finanszíroz mind étellemezés, mind programszervezés szempontjából.⁷

Következzék most néhány konkrétum a texasi közoktatási rendszerről, illetve a Houston környéki iskolakörzetekről, hiszen interjúalanyaink ebben a rendszerben dolgoznak. Texas legnagyobb (és az USA negyedik legnagyobb) városa a dél-texasi Houston. A városhatáron belül több mint kétfélmillió lakos él, míg a Houston vonzáskörzetében élők száma összesen

4 A mérések évfolyamonkénti bontása Texas államban: <http://bit.ly/txtaksmenet>

5 Forrás és további információ: <http://bit.ly/edgovtia>

6 Forrás és további információ: <http://bit.ly/ebedprog>

7 Az állami programok mellett léteznek nonprofit kezdeményezések is, ilyen például a <http://feedingamerica.org/>, az USA legnagyobb nonprofit jótékonyági szervezete, mely felnőtteket, gyermekeket és nyugdíjasokat egyaránt étellemez 50 állam 200 ételközpontja és több mint 63 000 helyi jótékony csoportja segítségével.

körülbelül hatmillió. Tizenhat közoktatási körzet⁸ szolgálja ki Houstont és környékét, ezek helyigazgatási, adófizetői térségenként további alegységekre oszlanak. A legnagyobb térség Harris megye, amely 24 iskolakörzetnek ad otthont, köztük Texas legnagyobbjának a Houstoni Független Iskolakörzetnek,⁹ amely az USA hetedik legnagyobb iskolakörzete. Az állami irányítás és monitorozás a Texas Oktatási Hivatal¹⁰ (Texas Education Agency, TEA) és az Állami Oktatási Bizottság¹¹ (State Board of Education, SBOE) feladata. Az éves tanulói teljesítménymérések a TEA koordinálta Texasi Tudás és Készségek Mérése (Texas Assessment of Knowledge and Skills, TAKS, lásd 4. lábjegyzet). A tanárképzés tartalmáról és menetéről az egyetemek döntenek,¹² az állami ellenőrzés és akkreditációs folyamatok biztosítják a tananyag megfelelését a TEA és egyéb országos szervezetek sztenderdjeinek.¹³

A TEA az éves mérések és beiskolázási adatok alapján értékeli az iskolák és a körzetek munkáját. A Minőségbiztosítási Kézikönyv¹⁴ mutatja be az eljárás részleteit; egy-egy iskola „kimagasló”, „elismert”, „elfogadható”, „elfogadhatatlan” vagy „nincs besorolva” minősítést kaphat. E besorolások erejét jelzi, hogy az ingatlanhirdetések fontos elemeként előszeretettel reklámozzák a családcsalogató „kimagasló” vagy „elismert” besorolást. Maga a TAKS-tesztelés nemcsak a rangsorolás és szintezés, hanem a tanári munka értékelésének eszköze is: ha egy iskola nem tud javítani besorolásán, akkor átszervezések, esetleges bezárás fenyegeti. A pedagógusok hasonló helyzetbe kerülhetnek, a jó teszteredmény fizetésemeléshez, a rossz leépítésekhez vezethet. A TAKS kritikusai és nem meglepő módon a pedagógusok szerint is ez egy igen leegyszerűsítő hozzáállás, hisz a tesztek nem a teljes tananyagot mérik, nem adnak lehetőséget az alternatív értékelésre, és nem ismerik el azt, hogy egy adott nap teljesítménye nem kellő mutatója a gyermek és a tanár éves munkájának.

De hogyan hatott a válság? Országos szinten a válságkezelésre tett erőfeszítések jele, hogy Obama elnök 3,5 milliárd dollárral növelte a minisztériumi programok éves költségvetését, továbbá 173 milliárd dollárnyi összeget különítettek el kölcsönökre, pályázatokra, adókedvezményekre és a továbbtanulókat segítő programokra.¹⁵ A költségvetést a minisztérium „az oktatás iránti elkötelezettség egyértelmű jeleként” jellemzi, ugyanakkor 2011-től kezdődően számos állami program támogatásának megszűnését is jelzik. A texasi oktatási bizottság költségvetési adatai védettek,¹⁶ kis utánajárással az egyes iskolakörzetek büdzséje azonban többnyire regisztráció nélkül is elérhető az intézmények honlapján. A körzetszintű változásokról és ezek jelentőségéről a következőkben többet is olvashatnak, legrészletesebben Lisa Nixon hozzászólásában.

⁸ Houston és környékének iskolakörzetei: <http://bit.ly/houstonids>

⁹ A Houstoni Független Iskolakörzet honlapja: <http://www.hisd.org/>

¹⁰ Honlapja: <http://www.tea.state.tx.us/>

¹¹ Honlapja: <http://www.sbec.state.tx.us/>

¹² Bővebben egy képzés tartalmáról és menetéről: Kathryn I. Matthew és Felvégi Emese: Olvasástanár- és olvasásszakértő-mesterképzés az Amerikai Egyesült Államokban. *Anyanyelvpedagógia*, 2009. 4. sz. <http://bit.ly/anypedag>

¹³ TEA-tanterv és sztenderdek: <http://bit.ly/txcurriculum>

¹⁴ TEA-kézikönyv: <http://bit.ly/teamanual>

¹⁵ Obama elnök költségvetési változtatásait részletező sajtónyilatkozat: <http://bit.ly/froplusz>

¹⁶ SBOE költségvetési adatok: <http://bit.ly/txbudget>

A pénzügyi megvonások természetesen nem csak a mindennapi oktatási költségeket érintik. Lorena Garcia általános iskolai iskolapszichológus a krízissel kapcsolatos kérdéseinkre a leépítések lélektani hatását végiggondolva így felelt: „Két tanárt se szó, se beszéd elbocsátottak. Amikor a tanári kar értesült az esetleges átszervezésről, további leépítésekről, mindannyian aggódni kezdtünk. Hirtelen nem tűnik olyan biztos karriernek a tanári pálya.” A többségében hátrányos helyzetű diákokat oktató pasadenai körzet főfelügyelője elmondta: „Az NCLB miatt nagy a nyomás a körzeteken, ez persze kihívást jelent a tanári kar, az adminisztráció számára, különösképp, hogy kevés a kétnyelvű tanár.” A sokat ismételt NCLB-ellenérvek lényege: az osztálylétszámot csökkenteni kell, képesített tanárokat lehet csak foglalkoztatni, ugyanakkor lépten-nyomon költségvetési megvonásokkal és megszorításokkal lehet szembesülni. Finanszírozás hiányában csökken a büdzsé, ez pedig kihat az osztályméretre, és végeredményben leépítésekhez vezethet.

Egy tantervi szakfelügyelővel folytatott beszélgetésből megtudtuk, hogy a jobb anyagi körülmények között élő, túlnyomórészt felső középosztálybeli diákokat tanító, nagyjából ötezer fős iskolakörzet a hátrányos helyzetűeket oktató körzetekéihez hasonló problémákkal küzd. A leépítési problémát a nyugdíjba menő kollégák pozíciójának megszüntetésével orvosolják, egyszerűen nem töltik be a távozó pedagógusok helyét. Ennek eredményeképp nő az átlagos osztálylétszám, ami nem kedvez a hatékony pedagógiai módszerek alkalmazásának. Mivel három éve nincs változás az állami finanszírozás mértékében, az iskola kizárólag a helyi adók növelésével tud lépést tartani az oktatás emelkedő költségeivel. A közhangulat nem romlott túl sokat, de ez kizárólag az éves fizetésemeléseknek köszönhető.

A következőkben egy multikulturális oktatásra specializálódott egyetemi docens, két iskolakönyvtáros-tanárképző adjunktus, egy körzeti főfelügyelő, egy iskolaigazgató, egy körzeti informatikus és egy körzeti oktatási szakértő perspektívájából olvashatunk tanulságos megjegyzéseket, hozzászólásokat, praktikus tanácsokat a válság kezelésére. Írásaikból úgy tűnik, hogy iskolától, várostól, országtól vagy akár kontinentstől függetlenül mindannyian egy cipőben járunk.

EGY TANÁR/SZÜLŐ GONDOLATAI A JELENLEGI VÁLSÁG HATÁSÁRÓL

**LISA A. JONES, a multikulturális oktatás docense
(University of Houston – Clear Lake)**

Az utóbbi években a gazdasági körülmények drasztikusan romlottak az Amerikai Egyesült Államokban. A számtalan megszűnő állás és a hitelkrízis mélyen kihat az érintett amerikai családokra és áttételesen sok mindenki másra is. A háztartások döntéshozói naponta küzdenek meg olyan nehéz feladatokkal, mint a napközi, a betegellátás vagy a bevásárlás költségeinek fedezése. A gazdasági nehézségek természetesen az oktatásügyre is kihatnak.

Egy középmezretű délkelet-amerikai egyetem multikulturális oktatással foglalkozó professzoraként azt látom, hogy számos, közoktatásban dolgozó kollégám küzd a pénzügyi

válság következményeivel. A gazdasági válság a hátrányos helyzetű diákok helyzetére is kihat. „Az államokban a gyerekek körülbelül 39 százaléka – 2007-ben majdnem 29 millió – alacsony jövedelmű családban él, azaz a hivatalos szegénységi szint fele alatt, 2009-ben ez 44 000 dollár egy négytagú család esetében.”¹⁷ A hátrányos helyzetű gyerekeket eddig is több program segítette, például: olcsó reggeli és ebéd, valamint nyári programok. A fokozódó pénzügyi válság e programok bővítésére kényszeríti az állami szerveket és az iskola-körzeteket. Nehéz elhinni, hogy az egykor középosztályként kategorizált család gyermeke ma joggal tarthat igényt ezekre a programokra. A hirtelen munkanélküliséggel szembesülő szülők azonban élni kényszerülnek ezekkel a lehetőségekkel, hogy a hónap végén ki tudják fizetni a számláikat.

Két általános iskolás gyermek édesanyjaként személyesen is szembesültem a krízis iskolai hatásával. Az Amerika negyedik legnagyobb városának épp csak a határán kívül található, túlnyomórészt középosztálybeli családok gyermekeit oktató, nevelő, államilag elismert, „kimagasló” minősítéssel ellátott külvárosi általános iskola sem immunis a krízisre. Egy héten belül három tanárt „áthelyeztek” a körzeten belül, mivel a költségvetés nem engedte plusztanárok foglalkoztatását. Ez természetesen az osztálylétszám emelkedésével járt. Emellett osztályokat vontak össze, a tanárokat (akár akarataik ellenére is) áttették más iskolába, hogy a körzeten belüli kritikus pozíciókat betöltsék. Nem telik majd hosszú időbe, hogy olyan tantárgyak, mint a rajz vagy az ének-zene a pénzügyi válság áldozatául esnek, mivel egyre több körzet azt kutatja, mit iktathat ki a büdzséjéből.

A helyzet a felsőoktatásban sem sokkal jobb. Az elmúlt néhány évben visszaesett a mesterképzésre jelentkező hallgatók száma. Az alapképzéshez ugyan lehet állami pénzügyi támogatást¹⁸ felvenni, de a mesterképzésben tanulók számára az igénylés körülményei igen komplikáltak. Ebből kifolyólag érthető, miért nem dönt sok potenciális továbbtanuló a magasabb szintű felsőfokú végzettség megszerzése mellett. Ha már úgymint dolgoznak, akkor inkább a munkahely megőrzése a cél egy amúgy sem sok jóval kecsegtető munkaerőpiacon.

A Houston Chronicle¹⁹ egyik friss száma szerint „az utóbbi hónapok gazdasági növekedése a javulás biztos jele” (A3). Az efféle híradás mindig biztató a pénzügyi válságban érintettek számára, a gazdaság teljes gyógyulását azonban minden bizonnyal hosszú felépülési szakasz előzi meg. Ezekben a nehéz időkben meg kell próbálnunk felülkerekedni a krízisen, segíteni sorstársainkon.

17 National Center for Children in Poverty – Országos Központ a Szegénységben Élő Gyermekekért, 2010, 1. Ten important questions about child Poverty and family economic hardships. <http://www.nccp.org/faq.html>. Érdekesség, hogy a független nonprofit szervezet adata magasabb, mint a minisztérium által jelzett 17 millió. Igaz, ez a vizsgált korosztályok különbségéből is adódhat.

18 Állami pénzügyi oktatási segély vehető fel a <http://studentaid.ed.gov/> és a <http://www.fafsa.ed.gov/> weboldalak segítségével, de ez a tanulók korai eladósodásához vezet. Sokan akár egy évtizeddel tanulmányaik befejezése után is nyögik a havi részleteket.

19 BLACK, B. – KUHNHENN, J. (2010. február 18.): Jobless rate high, but economic growth real. The Houston Chronicle, A3 oldal. <http://www.chron.com/>

AZ ISKOLAKÖNYVTÁROSOK LEÉPÍTÉSÉNEK KÖVETKEZMÉNYEI

JANE CLAES, az iskolakönyvtáros-képzés adjunktusa, az Amerikai Könyvtárosok Szövetsége bizottsági tagja (University of Houston – Clear Lake)

Az iskolakörzetek pénzügyi gondjai a költségvetési megszorítások könnyű prédájává teszik az iskolai könyvtárt. Az iskola döntéshozó szervei az adófizetők pénzének jobb elosztása érdekében az iskolakönyvtár anyagát és személyzetét célozzák meg. Első ránézésre jó ötletnek tűnhet a szakképzett iskolakönyvtárosok feláldozása és a könyvtári gyűjtemény fejlesztésére szánt összegek megvonása, de mindez hosszú távon a diákokat hozza majd nehezebb helyzetbe.

Az adminisztráció gyakran a segédszemélyzettől válik meg legelőször. Általában az ő dolguk az alapvető könyvtári feladatok ellátása, mint például a könyvkölcsönzés és a szortírozás. A segédkönyvtáros munkája teszi lehetővé, hogy a képesített könyvtáros a többi tanárral együttműködjön, és a könyvtárban tanítson, vagy több időt szánjon a gyűjtemény fejlesztésére, a kerettanterv által előírt tananyagtartalmakat szakirodalommal, kapcsolódó kötetekkel árnyalja, továbbá az olvasás ügyét képviselje. Segédkönyvtáros híján a könyvtárosnak csökkentenie kell a tanárok és diákok számára elérhető szolgáltatások körét. A könyvtáros tanárszerepe elvész, hiszen nem veheti semmibe a könyvtári alapszolgáltatásokat. Ilyenkor kérheti a diákok vagy a szülők segítségét is, de az önként jelentkezőkre támaszkodva a létfontosságú könyvtári feladatok szűkülnek, ennek pedig igen komoly hatása lehet a tanulói teljesítményre. A leépítés másik verziója, amikor az iskolakönyvtárt egy-egy segédkönyvtáros irányítja, míg a képesített iskolakönyvtáros egyszerre több iskoláért is felel. Egy könyvtáros egy vagy két napot töltve az iskolában nem tud a tanári kar teljes értékű tagja lenni, nem ismeri az iskolát, nem tud mélyebb interakciót kezdeményezni a tanárokkal és a diákokkal. Lehetetlenné válik a kollaboratív tanulás.

A megvonás legdrasztikusabb formája, amikor megszüntetik az iskolakönyvtárosi pozíciót, miáltal a könyvtár nem lesz más, mint egy diákok előtt nyitva álló könyvraktár. Az iskolai könyvtárat képesített iskolakönyvtárosnak kell vezetnie. A legtöbb államban a képesített iskolakönyvtáros csak diplomás tanár lehet mesterfokú diplomával vagy kiegészítő könyvtárosi végzettséggel. Mindemellett még vizsgát is kell tennie, hogy az iskola-könyvtárosi pozíciót betölthesse. Curry, Welborn és Hamilton-Pennell²⁰ mérőföldkőnek számító 1993-as Colorado állambeli tanulmánya rámutatott a sztenderdizált teszteredmények és a képesített iskolakönyvtárosok irányította könyvtár kapcsolatára. Az iskola-könyvtárosi pozíció megszüntetése a könyvtári szolgáltatások körének és a tanulási folyamatokat támogató segédanyagok hatékony kezelésének csökkenését okozza.

A büdzsé igenis befolyásolja a könyvtári szolgáltatásokat és programokat. A délutáni programok, könyvklubok, író-olvasó találkozók, hosszabbított nyitva tartás, családi olvasó-

20 LANCE, CURRY – WELBORN, LYNDA – HAMILTON-PENNELL, CHRISTINE: The impact of school library media centers on academic achievement. Castle Rock, Colorado: Hi Willow Research and Publishing, 1993.

esték és még sok más rendezvény is megszűnhet. A megvonás miatt a könyvtáros arra kényszerül, hogy az elveszett összegeket pénzgyűjtő akciók révén helyettesítse. Ezeket szervezve még jobban csökken a diákokkal, tanárokkal eltölthető idő. A könyvtári állomány fejlesztése is pénzbe kerül, ezt a pénzt minden évben ki kell osztani ahhoz, hogy az iskolai kollekciónaprakész legyen, és támogatni tudja a tantervet, kiszolgálja a diákok érdeklődési körét. A régi és elrongyolódott darabokat le kell cserélni. Általában a kiadók alacsonyabb példányszámban adják ki a gyermek- és ifjúsági könyveket. Ebből kifolyólag bizonyos könyvek sokszor nem beszerezhetőek, vagy belátható időn belül nem elérhetőek. A könyvtári büdzsé szűkítése a gyűjtemények hosszú távú károsodásához vezet.

Ha kevesebb is a pénz, az iskolakönyvtárra költött minden dollár az iskola tanulóinak gazdagítását szolgálja. A könyvtárak a tanórai és a szabadidős olvasási igényeket is kiszolgálják. Nehéz pénzügyi időszakban a tanulóknak még nagyobb szükségük van az iskolakönyvtárra, hogy minden olyan anyaghoz hozzájussanak, amelyeket nem tudnak megfizetni. Bízunk abban, hogy a bölcs iskolai adminisztráció továbbra is kellő pénzügyi támogatást biztosít az iskolakönyvtár számára.

AZ AMERIKAI IFJÚSÁGI KÖNYVTÁROSOK SZÖVETSÉGÉNEK VÁLASZA A VÁLSÁGRA

**PAULA E. GRIFFITH, az iskolakönyvtáros-képzés adjunktusa,
az Amerikai Ifjúsági Könyvtárosok Szövetsége honlapjának bloggere²¹
(University of Houston – Clear Lake)**

A könyvtárosok már a 2009-es American Recovery and Reinvestment Act (ARRA)²² (Amerikai Helyreállítási és Reinvestíciós Törvény) szenátusi elfogadása előtt megkezdték a kampányolást annak érdekében, hogy képviselőik és szenátoraik tudatában legyenek annak, mennyire fontosak a könyvtárak mind a nagyközönség, mind az iskolák számára. Az Amerikai Könyvtárosszövetség²³ könnyen áttekinthető, letölthető és sokszorosítható levelek segítségével vette fel a harcot az akkor még nem véglegesített rendelkezésekkel, hogy képviselőik ne feledkezzenek meg intézményeikről. A szövetség jogi oldala²⁴ folyamatosan közölte és közli a könyvtárak költségvetését érintő híreket és véleményeket.

Az Amerikai Ifjúsági Könyvtárosok Szövetsége (The Young Adult Library Services Association – YALSA²⁵) bloggereként a „Dollár és értelem” (Dollars and Sense) rovatban egyrészt tájékoztatjuk az idelátogató iskolakönyvtárosokat, másrészt praktikus tanácsokkal szolgálunk gyűjteményfejlesztés, pályázatok és ösztöndíjak ügyében. Igyekszem az újonnan

21 Paula Griffith blogja a YALSA honlapján: <http://bit.ly/pgriffith>

22 Hivatalos kormányzati honlap: <http://www.recovery.gov/>

23 A könyvtárosszövetség honlapja: <http://ala.org/>

24 A könyvtárosszövetség törvényhozással kapcsolatos figyelője: <http://capwiz.com/ala/home/>

25 Honlapja: <http://www.ala.org/yalsa/>

megjelenő tinikönyvek közül a legjobbakat kiemelni, segítséget adni az alulfinanszírozott helyi programok építésében, főleg olyan iskolákban, ahol már sajnos nincs képesített könyvtáros, és a bővítés a segédkönyvtáros vagy a több iskolát, alkalmanként az egész körzetet kiszolgáló könyvtáros kolléga feladata. Fontos, hogy beszéljünk a fiatalokkal, főképp azért, mert jól meg kell válogatnunk, mire költünk. Tudjuk meg, mit olvasnak, vagy mit szeretnének olvasni a tinik, milyen jellegű szolgáltatásokra van szükség a közösségben. A beszélgetések, könyvklubok mellett az ingyenes Survey Monkey vagy a Zoomerang²⁶ is megkönnyíti az adatgyűjtést és elemzést.

A könyvtárosok helyi üzletekkel, üzletemberekkel is felvehetik a kapcsolatot, sosem lehet tudni, hol lelhetünk könyvvásárlásra adakozó, vagy akár csak a könyvklub üdítőinek költségét felvállaló szponzorokra. A tinikönyvtári bizottságok az iskola vagy a helyi közkönyvtár épületében is találkozhatnak, a könyvtárosok meghívhatják a sajtó képviselőit, maguk vagy akár tiniolvasók is cikkezhetnek a helyi médiában a könyvek, az olvasás, az intézmények fontosságáról. A különféle internetes társas szoftverek, mint például a Facebook vagy a Twitter is segíthet az új látogatók csalogatásában, a könyvtárak weboldalának közösségei igazolni tudják a programok népszerűségét a látogatottsági adatok vagy hozzászólások révén.

Érdemes alaposan megvizsgálni a kölcsönzési adatokat, különösen ha csökkentett költségvetéssel dolgozunk. A számítógépes katalógus- és követőrendszer révén gyorsan fontos adatokhoz juthatunk, segítségükkel azonnal láthatjuk, melyek a népszerű könyvek, hangoskönyvek, képregények, mozifilmek vagy taneszközök. Érdemes a lista élén álló tízhúsz tételt feljegyezni, ezek segíthetnek további tételek azonosításában, a trendkövetésben, a népszerű könyvekhez hasonló művek rendelésében, a látogatók általános érdeklődésének tiszteltében tartásában. Mi sem fontosabb ez utóbbinál, hiszen ha mindent nem rendelhetünk is meg, legalább gyűjteményünk olvasócsalogató maradhat. Természetesen érdemes azt is megnézni, mi az, amit egyáltalán nem kölcsönöz ki senki. Így tehet meg mindent a könyvtáros azért, hogy a lehető leghatékonyabban költse el a pénzét.

A VÁLSÁG HATÁSA A TANESZKÖZÖK MINŐSÉGÉRE ÉS A SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉSI LEHETŐSÉGEKRE

LISA HAMBLÉN, a Galena Park²⁷ Iskolakörzet oktatási szakértője

Egy Title I.²⁸ iskola oktatási szakértőjeként dolgozom, én felelek a gyengén teljesítő diákokért, továbbá a tanárok segédanyagokkal való ellátásáért. A költségvetési megvonások kihívást jelentenek a tanulók szükségleteinek kiszolgálásában. Egyre többször régebbi taneszközök újrahasznosítására kényszerülök. A tanárok nagyobb örömmel fogadják az új

²⁶ Internetes adatgyűjtő portálok: <http://www.surveymonkey.com/> és <http://www.zoomerang.com/>

²⁷ A Galena Park ISD honlapja: <http://www.galenaparkisd.com/>

²⁸ Lásd 5. lábjegyzet.

taneszközöket, de őket is kompromisszumokra kényszeríti a finanszírozás. A korábbi, osztálytermenkénti könyvsarkok fejlesztése helyett újabban megosztjuk könyveinket. Matematikaórán különösképp megfogyatkoztak a kellékeink, ezeket is egymástól kölcsönözzük. A számítógépek és a rendelkezésre álló szoftverek száma osztályonként változik, mindez megnehezíti a közös tervezést.

A válság a szakmai továbbképzéseket is átalakította. Texasban ötévenként 150 órányi továbbképzésen kell részt vennie egy pedagógusnak ahhoz, hogy megtartsa képesítését. Az elmúlt néhány évben többen is eljutottunk államon belüli és országos konferenciákra is, ahol neves szakértőktől tanulhattunk, más állambéli kollégákkal beszélgethettünk, elleshettünk ötleteket. Idén a továbbképzéseket a körzet alkalmazottai tartják. Ha a tanárok körzeten kívül akarnak valakit, valamit meghallgatni, maguk finanszírozzák a továbbképzés költségeit.

Egyre nyilvánvalóbb az iskola szerepe az alapvető étkezési igények kielégítésében is. A legtöbb diák ingyenes vagy csökkentett áron kap ebédet, és reggelit is biztosítunk számukra. A különfoglalkozásokon mindig adunk rágcslálnivalót a diákoknak. Sok gyermek számára az iskola az egyetlen hely, ahol biztosan kap enni. Ezért is fontos, hogy az iskolakörzet részt vesz az államilag finanszírozott nyári programokon (lásd Jones), ebben a mi iskolánk nincs benne. Tőlünk pár perc sétányira van az a körzetbeli intézmény, amely kiszolgálja a környék családjait. Ez a program létfontosságú a szegény családok ellátásában, és legalább napi egy ételt biztosít a rászoruló gyermekek számára.

A VÁLSÁG HATÁSA AZ OKTATÁSTECHNOLÓGIA ÉS A KAPCSOLÓDÓ HELYI PROGRAMOK FINANSZÍROZÁSÁRA

STEPHANIE HATTEN, a Galena Park iskolakörzet oktatástechnológiai szakértője

Az én nézőpontomból a válság leglényegesebb következménye, hogy csökkent ugyan a költség, az elvárások viszont épp olyan magasak maradtak, mint korábbi években. Csökkent a helyi cégek által szponzorált, a tanulók munkáit bemutató éves multimédia-fesztivál támogatottsága, és a körzetben található cégek érezhetően kevesebbet áldoznak az iskolai programok támogatására. Ennek ellenére a szülők és a közösség is elvárja, hogy maradjon vagy még inkább javuljon az iskolai szolgáltatások szintje.

Az iskola nem használhatja fel a rendelkezésre álló összegeket, ha nem tudja igazolni, hogy az adott program jövőre is kap támogatást. Taneszközöket, informatikai, oktatástechnológiai készülékeket tudunk vásárolni, de nincs biztosítva a készülékek karbantartása, sem a használatukhoz szükséges képzés, mivel nem tudjuk bizonyítani, hogy a képzésnek jövőre vagy azt követően is lesz helye a költségvetésben. Az állam leállította a szakmai továbbképzési pályázatokat, ösztöndíjakat, ezekre nem lesz lehetőség a 2010/2011-es tanévben. A körzet informatikusai, tanárai nem tudnak majd külső képzéseken részt venni, ezért levélíró kampányba kezdtek, hogy további szponzorokat, ösztöndíjakat, pályázati pénzeket találjunk, de egyelőre nem sikerült más forrásból támogatást szereznünk.

A családok is pénzgondokkal küzdenek, így az iskola tőlük is kevesebb összeget tud beszélni osztálykirándulásokra, rendezvényekre, sőt maga kényszerül fedezni olyan kiadásokat, amelyeket korábban a szülők álltak. A tanári kar is feszült, mivel a büdzsé ellenére mindenki elvárja, hogy a körzet a „kimagasló” minősítést kapja. A körzeten belül a közép- és a kétnyelvű iskolákon van a hangsúly, a finanszírozás ezeket az intézményeket részesíti előnyben, míg a szomszédos iskolák háttérbe szorulnak.

ÁTHELYEZETT KOLLÉGÁK, ELTŰNŐ TÁRGYAK

LISA NIXON, a Leon Sablatura iskola²⁹ igazgatója a Pearland ISD-körzetben

A 2010-es beiskolázási adatok szerint a Pearland ISD 18 249 diákja közül 591 diák jár a Sablaturába, amely 5–6. évfolyamos alsó középfokú intézmény. A tanulók 41%-a hátrányos helyzetűnek minősül; 16% afroamerikai, 40% spanyol ajkú, 37% fehér; 7% angolnyelvtanuló,³⁰ 10% sajátos nevelési igényű. A Pearland ISD külvárosi körzet, az utóbbi években hirtelen megnőtt a tanulópopuláció.³¹ A PISD történetileg a fehér középosztályt szolgálta ki,³² ma sokkal több afroamerikai és spanyol ajkú, valamint alacsony jövedelmű családból származó tanulónk van.

Az érdeklődők az iskola honlapján³³ megtekinthetik a krízis miatt átdolgozott iskolakörzeti büdzsét, a változtatásokat meghatározó tényezőket, a leegyszerűsített költségvetést. A honlapon elérhető a Pearland ISD főfelügyelője, *dr. Bonnie Cain* nemrég tartott előadásának Power Point fájlja. Megdöbbenő az előadást megalapozó tény: a lakóhely szabja meg, mekkora összeget kap az iskolakörzet a tanulók oktatására. A napi és a súlyozott iskolalátogatási adatok, adózási ráta alapján dől el, melyik körzet mekkora állami támogatást kap, az egy osztályra jutó éves támogatás iskolák közötti különbsége akár 10 000 dollár fölé is mehet a Houston környéki körzetekben.

A büdzsé „válságára” hivatkozva nemrég több pozíciót is veszítettünk az iskolában. Míg korábban mindkét évfolyamnak külön tanácsadója volt, idén csak egy fő dolgozott ilyen minőségben. A tanácsadó kulcsszerepet játszik a tanulók iskolai érvényesülésében és továbbtanulásra ösztönzésében: egyedül vagy csoportosan találkozik a diákokkal és a szülőkkel, segédanyagokkal látja el őket és a tanárokat, jellemfejlesztő tevékenységeket

29 A Sablatura iskola honlapja: <http://bit.ly/sablatura>

30 A bevándorlók gyermekeit a szakirodalom újabban az English Language Learners (ELL) vagy a Limited English Proficiency (LEP) megnevezéssel illeti, helyenként él még a korábban használtos English as a Second Language Learner (ESL).

31 Pearland fellendülése annak köszönhető, hogy Houstontól alig 25 kilométerre fekszik. Az elmúlt két évtizedben egyre több család hagyta, hagyja el a várost, és költözik a ma már inkább Houston külvárosának számító környéki városokba.

32 További részletek a körzet történetéről: <http://bit.ly/pisdsun>

33 További részletek a Pearland ISD válságkezelő bizottságának munkájáról: <http://bit.ly/pisdbudget>

szervez. Segít a továbbtanulási (középiskola, főiskola és utána) és a mindennapi adminisztrációs ügyekben is. Most már nincsenek hetente megrendezett csoportos találkozók, a legtöbb tanulót csak vészhelyzetben látja a kolléga.

A tanácsadó mellett az SNI-személyzet létszámát is csökkentették. Míg korábban egy helyi iskolapszichológus foglalkozott a sajátos nevelési igényű diákokkal, idén a körzet csoportokra osztotta az idetartozó iskolákat, így egy iskolapszichológus több iskolával is dolgozik. A pszichológus mellé kineveztek ugyan egy asszisztent, de egyikük sincs mindennap a mi iskolánkban. Ennek következtében nincsenek tisztában a helyi viszonyokkal, nem ismerik az iskolát, a felméréndő gyerekeket, nem rendelkeznek elegendő ismerettel ahhoz, hogy találkozzanak a szülőkkel. (Nem mintha nem akarnák, de idő hiányában nincs lehetőségük erre.) Tavaly két gyógypedagógusunk és két asszisztensünk is volt, akik megkönnyítették az integrált órák lebonyolítását, segítették a többi tanár munkáját. Idén egy tanár és egy asszisztens dolgozik annak ellenére, hogy az SNI-létszám nem változott. A támogatás mértéke csökkent, az állami minőségbiztosítási sztenderd azonban emelkedett az állami TAKS-teszt egy fontos évfolyamán (lásd 4. lábjegyzet).

Más területeket is érintett a finanszírozás megvonása. Korábban két testnevelő tanárunk volt, idén egy tanár és egy asszisztens foglalkozik a gyerekekkel. Az előző tanévekben volt rajzóra az iskolánkban, idén a választható tárgyak között már csak a zenekar és a kórus maradt. Talán ez a büdzsé csökkenésének legkárosabb hatása, ugyanis míg a rajz segítette az angol nyelvvel küzdő vagy szegénylősebb tanulók önkifejezését, a zenekar és a kórus nézősereg elé állítja a diákokat, amit nem minden művészi hajlamú tanuló kedvel. A spanyol ajkú diákok különösképp szerettek a rajzórákra járni, itt ők is kitűnhettek ügyességükkel, míg más tanórákon erre nem volt lehetőségük. Alkotásaik nélkül az iskolaépület is szomorúbb, hiányoznak a falakról a csodálatos, színes munkák.

Az iskolakörzet egészében rosszabb a hangulat az áthelyezések miatt. A főfelügyelő igyekezett mindenkinek új pozíciót találni, de ez azt is jelentette, hogy azoknak, akik több képesítéssel rendelkeznek, és évek óta vártak egy-egy pozíció megüresedésére, már esélyük sincs más tárgyat tanítaniuk. Igazgatóként nagyon nehéz volt a kollégákkal tudatni, hogy ösztől nem nálunk dolgoznak majd; mintha egy családtagot veszítene az ember. A tanulói összetétel miatt iskolánk a legveszélyeztetettebb 5–6. évfolyamos intézmény a körzetben, mindez nehéz helyzet elé állít mindenkit az iskolában.

Összeállította: *Felvégi Emese*